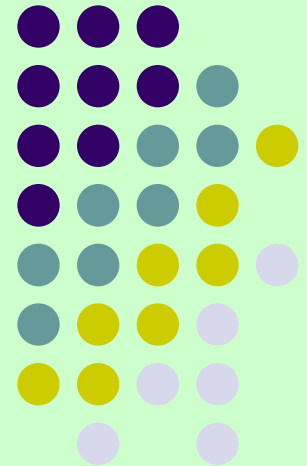
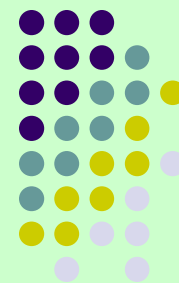

Основні принципи управління соціальною та екологічною безпекою

Лекція 4 (продовження)

Державна політика в галузі охорони праці

Державна політика в галузі охорони праці визначається відповідно до Конституції України Верховною Радою України і спрямована на створення належних, безпечних і здорових умов праці, запобігання нещасним випадкам та професійним захворюванням.

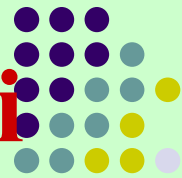
Державна політика в галузі охорони праці базується на принципах:

- **пріоритету життя і здоров'я працівників**, повної відповідальності роботодавця за створення належних, безпечних і здорових умов праці;
- **підвищення рівня промислової безпеки** шляхом забезпечення суцільного технічного контролю за станом виробництв, технологій та продукції, а також сприяння підприємствам у створенні безпечних та нешкідливих умов праці;
- **комплексного розв'язання завдань охорони праці** на основі загальнодержавної, галузевих, регіональних програм з цього питання та з урахуванням інших напрямів економічної і соціальної політики, досягнень в галузі науки і техніки та охорони довкілля;
- **соціального захисту працівників**, повного відшкодування шкоди особам, які потерпіли від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань;

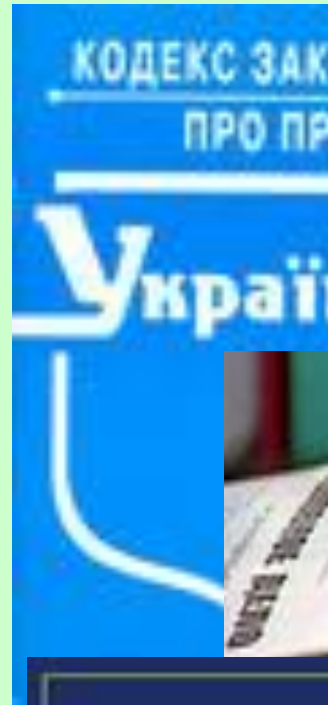

- **встановлення єдиних вимог з охорони праці для всіх підприємств та суб'єктів підприємницької діяльності незалежно від форм власності та видів діяльності;**
- **адаптації трудових процесів до можливостей працівника з урахуванням його здоров'я та психологічного стану;**
- **використання економічних методів управління охороною праці, участі держави у фінансуванні заходів щодо охорони праці, залучення добровільних внесків та інших надходжень на ці цілі, отримання яких не суперечить законодавству;**
- **інформування населення, проведення навчання, професійної підготовки і підвищення кваліфікації працівників з питань охорони праці;**
- **забезпечення координації діяльності органів державної влади, установ, організацій, об'єднань громадян, що розв'язують проблеми охорони здоров'я, гігієни та безпеки праці, а також співробітництва і проведення консультацій між роботодавцями та працівниками (їх представниками), між усіма соціальними групами під час прийняття рішень з охорони праці на місцевому та державному рівнях;**
- **використання світового досвіду організації роботи щодо поліпшення умов і підвищення безпеки праці на основі міжнародного співробітництва.**

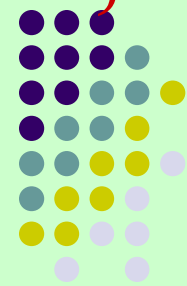
Законодавство про охорону праці

- являє собою нову його гілку, яка почала діяти на території України з 1992 року.
- Законодавство про охорону праці являє собою систему взаємопов'язаних нормативно-правових актів, що регулюють відносини в галузі реалізації державної політики щодо правових, соціально-економічних, організаційно-технічних і лікувально-профілактичних заходів та засобів, спрямованих на збереження життя, здоров'я і працездатності людини у процесі трудової діяльності.

Основні законодавчі акти України, що стосуються проблем охорони праці

- Конституція України
- Кодекс законів про працю України: окремі розділи “Трудовий договір”, “Робочий час” , “Час відпочинку”, “Охорона праці”, “Праця жінок” “ Праця молоді” , “Професійні спілки” , “ Нагляд і контроль за додержанням законодавства про працю”
- Господарський Кодекс, Адміністративний Кодекс, Кримінальний Кодекс - окремі статті

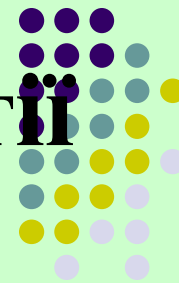
Основні законодавчі акти України, що стосуються проблем охорони праці

Закони України: “ Про охорону праці», “ Про пожежну безпеку” , “ Про охорону здоров’я, “ Про охорону навколишнього природного середовища, “ Про колективні договори і угоди”, “Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності та втрату годувальника” та ін.

Підзаконні акти з питань охорони праці.

Конституційно закріплені гарантії з питань охорони праці:

Людина, її життя та здоров'я... недоторканість і безпека є найвищою соціальною цінністю(ст. 3)

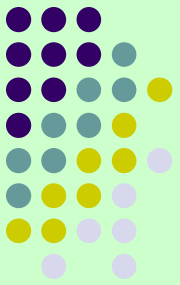
Кожен має право на належні, безпечні і здорові умови праці, на заробітну плату, не нижчу від визначеного законом. Громадянам гарантується захист від незаконного звільнення. (ст.43)

Держава гарантує право на відпочинок. Встановлює тривалість робочого тижня, скорочення тривалості робочих днів для ряду професій і виробництв, для умов роботи в нічний час (ст.45)

Громадяни мають право на соціальний захист, що включає право на забезпечення їх у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника (ст. 46)

Кодекс законів про працю України

**Кодекс законів про працю
України - основний закон
національного трудового
законодавства.**

Кзпп, затверджений Верховною Радою України
10 грудня 1971 р.,
уведений в дію з 1 червня 1972 р.
Він складається з 18 глав, в яких об'єднані 265 статей.

Кодекс Законів про працю України визначає права громадян на охорону праці при укладанні трудового договору та під час роботи, на пільги і компенсації за важкі та шкідливі умови праці.

Правове регулювання охорони праці в Кодексі законів про працю України міститься в розділі XI "Охорона праці", а також в розділах "Трудовий договір", "Робочий час", "Час відпочинку", "Праця жінок", "Праця молоді" та ін.

Кзпп розглядає також питання:

- ✓ *тривалості робочого часу працівників, скороченої тривалості робочого часу,*
- ✓ *обмеження робіт в нічний час і надурочних робіт,*
- ✓ *охорони праці жінок, неповнолітніх, інвалідів,*
- ✓ *видів стимулювання охорони праці,*
- ✓ *про пільги для працівників, які поєднують роботу з навчанням.*

Роз'яснювати працівникові його права і обов'язки та проінформувати під розписку про умови праці, наявність на робочому місці, де він буде працювати, необхідних і шкідливих виробничих факторів, які ще не усунуто, та можливі наслідки їх впливу на здоров'я, його права на пільги і компенсації за роботу в таких умовах відповідно до чинного законодавства і колективного договору(ст. 29 КЗпПУ).

Ознайомити працівника з правилами внутрішнього трудового розпорядку та колективним договором.

Визначити працівникові робоче місце, забезпечити його необхідними для роботи засобами.

Проінструктувати працівника з техніки безпеки, виробничої санітарії, гігієни праці і протипожежної безпеки.

Правильно організовувати працю працівників, створювати умови для зростання продуктивності праці, забезпечувати трудову і виробничу дисципліну, неухильно додержуватися законодавства про працю і правил охорони праці, уважно ставитися до потреб і запитів працівників, поліпшувати умови та побуту(ст. 141 КЗ пПУ).

Робочий час

Робочий час – це час, протягом якого працівник відповідно до правил внутрішнього трудового розпорядку повинен перебувати на місці виконання робіт і виконувати свою трудову функцію або іншу доручену йому роботу.

Види робочого часу

Нормований

Ненормований

Нормальної тривалості – 40 годин на тиждень

Скорочений робочий час

Неповний робочий час- 20-24 години на тиждень

Для працівників 16-18 років- 36 годин на тиждень;
15-16 років- 24 години на тиждень

Для працівників зайнятих на роботах з шкідливими умовами праці – 36 годин на тиждень

Для керівників, спеціалістів, державних службовців, праця яких за характером виконуваних ними функцій не завжди може бути обмеженою нормальною тривалістю робочого дня, не піддається точному обліку внаслідок режиму роботи, а також для осіб, робочий час яких у зв'язку з особливостями організації їх праці розподіляється ними на свій розсуд.

у

Види часу відпочинку:

- Перерви протягом робочого дня(зміни)
- Вихідні дні
- Святкові та робочі дні
- Відпустки

При 5-денному робочому тижні працівникам надаються два вихідні дні на тиждень, а при 6-денному робочому тижні – один вихідний день(ст. 67 КЗпПУ)

Загальним вихідним днем є **неділя**. Другий вихідний день при 5-денному робочому тижні працівникам установлюється колективним договором або правилами внутрішнього трудового розпорядку (ст. 67 КЗпПУ).

Тривалість щотижневого безперервного відпочинку повинна бути не менш як 42 години (ст. 70 КЗпПУ)

Гранично допустимі норми для жінок при підйманні та переміщенні

Охорона праці жінок

підймання і переміщення вантажів при чергуванні з іншою роботою (до 2 разів на годину)

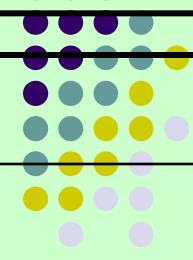
10 кг;

підймання і переміщення вантажів постійно протягом робочої зміни

7 кг;

Сумарна вага вантажу, який переміщується протягом кожної години робочої зміни, не повинна перевищувати

з робочої поверхні – 350 кг; з підлоги – 175 кг.

Загальні правила охорони праці працюючих жінок

Забороняється застосування праці жінок:

1. на важких роботах із шкідливими або небезпечними умовами праці;
2. на підземних роботах;
3. залучення до підймання і переміщення речей, маса яких перевищує встановлені для них граничні норми (ст. 174 КЗпПУ)

Спеціальні правила охорони праці жінок у зв'язку з материнством: переведення на легшу роботу, додаткові пільги, підвищення гарантій при прийнятті на роботу та звільненні.

Забороняється:

1. Залучати до робіт у нічний час, до надурочних робіт і робіт у вихідні дні і направлення у відрядження вагітних жінок, що мають дітей віком до 3 років (ст. 176 КЗпПУ);
2. Жінки, що мають дітей віком від 3 до 14 років або дітей інвалідів, не можуть залучатися до надурочних робіт або направлятися у відрядження без їх згоди (ст. 177 КЗпПУ).

Охорона праці неповнолі тніх

Усі особи молодші 18 років приймаються на роботу лише після попереднього медичного огляду і в подальшому до досягнення 21 року, щорічно підлягають обов'язковому медичному оглядові (ст. 191 КЗпПУ).

Забороняється залучати неповнолітніх до:

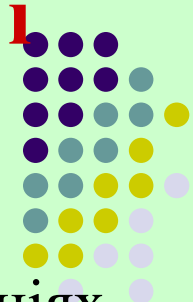
1. на важких роботах із шкідливими або небезпечними умовами праці;
2. на підземних роботах (ст. 190);
3. нічних, надурочних робіт і робіт у вихідні дні (ст. 192 КЗпПУ)

Скорочений робочий час

- для працівників 16-18 років- 36 годин на тиждень;
- 15-16 років- 24 години на тиждень

Календарний вік, років	Граничні норми ваги вантажу, кг			
	Короткочасна робота		Тривала робота	
	юнаки	дівчата	юнаки	дівчата
14	5	2,5	-	-
15	12	6	8,4	4,2
16	14	7	11,2	5,6
17	16	8	12,6	6,3

КЗпП. Стаття 153. Створення безпечних і нешкідливих умов праці

- На всіх підприємствах, в установах, організаціях створюються безпечні і нешкідливі умови праці. Забезпечення безпечних і нешкідливих умов праці покладається на власника або уповноважений ним орган.
- Власник або уповноважений ним орган повинен впроваджувати сучасні засоби техніки безпеки, які запобігають виробничому травматизмові, і забезпечувати санітарно-гігієнічні умови, що запобігають виникненню професійних захворювань працівників.
- Працівник має право відмовитися від дорученої роботи, якщо створилася виробнича ситуація, небезпечна для його життя чи здоров'я або людей, які його оточують, і навколишнього середовища.

Закон України “Про охорону праці” від 14.10.92 р.

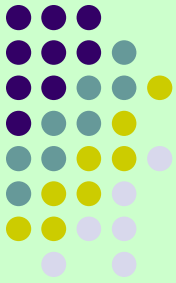
Закон України «Про охорону праці» є одним із найважливіших актів законодавства про охорону праці.

Цей закон містить загальні положення та розділи, що стосуються:

- гарантії прав громадян на охорону праці;
- організації охорони праці на виробництві;
- стимулювання охорони праці;
- нормативних актів про охорону праці;
- державного управління охороною праці;
- державного нагляду і громадського контролю за охороною праці;
- відповідальності за порушення законодавства з охорони праці

Закон України про охорону праці (№ 668)

Основні положення

1 розділ. Загальні положення

Закон поширюється на всі підприємства, установи та організації незалежно від форм власності та виду їх діяльності.

Власник підприємства несе повну відповідальність за створення для працівників безпечних і нешкідливих умов праці та зобов'язаний повністю відшкодувати шкоду особам, які потерпіли від нещасних випадків на виробництві і професійних захворювань.

Закон регламентує міжнародне співробітництво в галузі охорони праці, використання світового досвіду щодо поліпшення умов і підвищення безпеки праці.

2 розділ. Гарантії прав громадян на охорону праці

При укладанні трудового договору власник підприємства повинен проінформувати громадянина про умови праці на виробництві під розписку.

Працівник має право відмовитися від дорученої йому роботи, якщо створилась небезпечна ситуація. У цьому випадку за працівником зберігається середній заробіток.

Всі працівники підлягають обов'язковому страхуванню власником від нещасних випадків і професійних захворювань шляхом відрахування щомісячно коштів у фонд соціального страхування;

3 розділ . Організація охорони праці на виробництві

Власник зобов'язаний створити на підприємстві службу охорони праці та призначити посадових осіб, які забезпечували б вирішення конкретних питань з охорони праці. Кожний працівник зобов'язаний знати і виконувати вимоги нормативних актів про охорону праці, дотримуватись зобов'язань щодо охорони праці, передбачених трудовим договором чи угодою.

При прийнятті на роботу всі працівники проходять інструктаж (навчання) з питань охорони праці згідно з типовим Положенням, затвердженим Державним комітетом України з нагляду за охороною праці.

4 розділ. Стимулювання охорони праці

За активну участь та ініціативу працівників у здійсненні заходів щодо охорони праці застосовуються заохочення, які передбачаються колективним договором чи угодою.

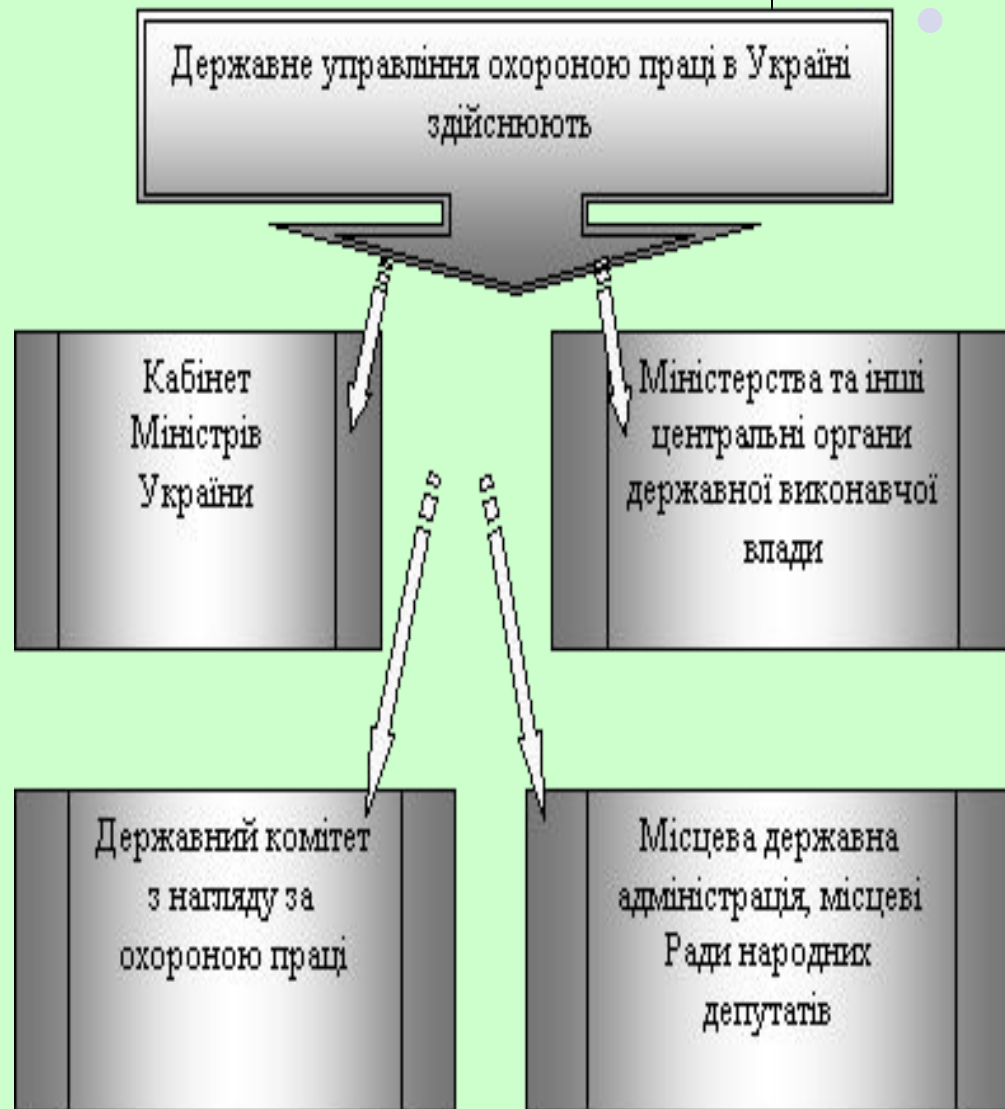
За порушення нормативних актів про охорону праці, невиконання розпоряджень посадових осіб органів державного нагляду з питань безпеки, гігієни праці і виробничого середовища підприємства, організації, установи можуть притягатися органами державного нагляду за охороною праці до сплати штрафу.

5 розділ. Державні, галузеві та міжгалузеві нормативні акти про охорону праці

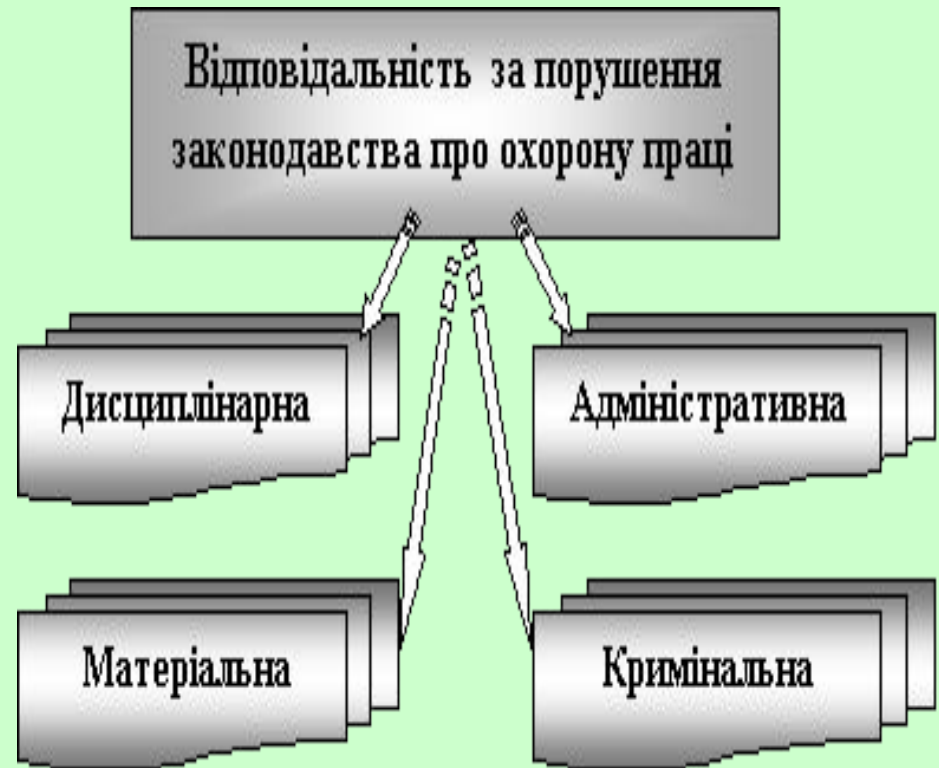
Державні міжгалузеві та галузеві нормативні акти про охорону праці – це правила, стандарти, норми, положення, інструкції та інші документи, яким надано чинність правових норм, обов’язкових для виконання. Прийняття, перегляд чи їх скасування здійснюються органами державного нагляду за охороною праці у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

6 розділ. Державне управління охороною праці

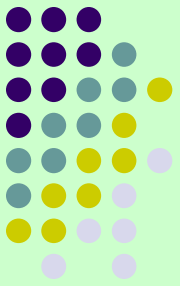

- **7 розділ Державний нагляд і громадський контроль за охороною праці**
- в Державний комітет України з нагляду за охороною праці;
- в Державний комітет України з ядерної та радіаційної безпеки;
- в Органи державного пожежного нагляду, управління пожежної охорони Міністерства внутрішніх справ України;
- в Органи та заклади санітарно-епідеміологічної служби Міністерства охорони здоров'я України;

- **8 розділ Відповідальність працівників за порушення законодавства про охорону праці**

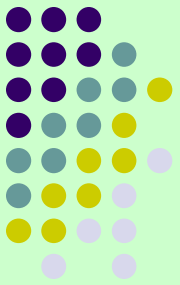

законодавства про охорону праці є

- Закон України "Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності". Державний нагляд за проведенням профілактичних заходів з боку Фонду покладено на Держнаглядохоронпраці України.
- Питання правового регулювання в галузі охорони праці регламентується також в законах "Про підприємства в Україні" (статті 17, 25), "Про підприємництво" (стаття 9), "Про колективні договори і угоди" (статті 7, 8), "Про оподаткування прибутку підприємств" (статті 5, 8, 12).
- Законодавство закріплює перевагу норм міжнародних договорів і угод, згода на які надана Верховною Радою, над нормами національного законодавства. Ця норма застосовується до всіх міжнародних договорів, регульованих нормами міжнародного права, в яких Україна бере участь.

Основні законодавчі акти України, що стосуються питань охорони праці

- Закон України “Про пожежну безпеку”
- Закон України “ Про охорону здоров’я ”
- Закон України “Про охорону навколишнього природного середовища ”
- Закон України “Про використання ядерної енергії та радіаційний захист “
- Закон України “Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення
- Спеціальні законодавчі акти в галузі охорони праці.

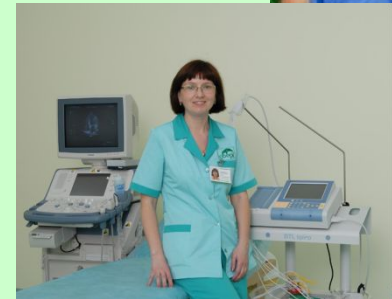
Закон України " Про охорону здоров'я населення"

Цей Закон визначає *правові, організаційні економічні та соціальні основи охорони здоров'я* на Україні.

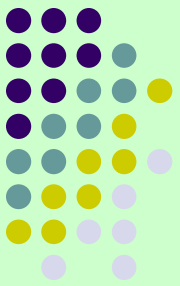
За Конституцією України кожен громадянин України має право на охорону здоров'я.

Це право передбачає:

- ✓життєвий рівень, необхідний для підтримки здоров'я людини;
- ✓безпечне для життя і здоров'я навколишнє природне середовище;
- ✓безпечні і здорові умови праці; навчання, побуту і відпочинку;
- ✓кваліфіковану медико - санітарну допомогу, до якої входить також вільний вибір лікаря та медичної установи;
- ✓відшкодування шкоди, завданої здоров'ю.

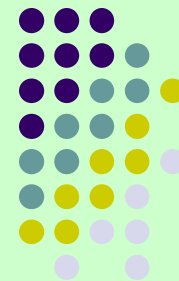

Спеціальними законодавчими актами в галузі охорони праці

Є:

- **Нормативно-правові акти з питань охорони праці містяться в Державному реєстрі міжгалузевих і галузевих нормативних актів про охорону праці (Реєстр ДНАОП).**
- **Нормативні акти про охорону праці, що діють у межах підприємства, затверджуються наказом підприємства. Міністерства та інші центральні органи виконавчої влади надають методичну допомогу з даного питання.**

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!